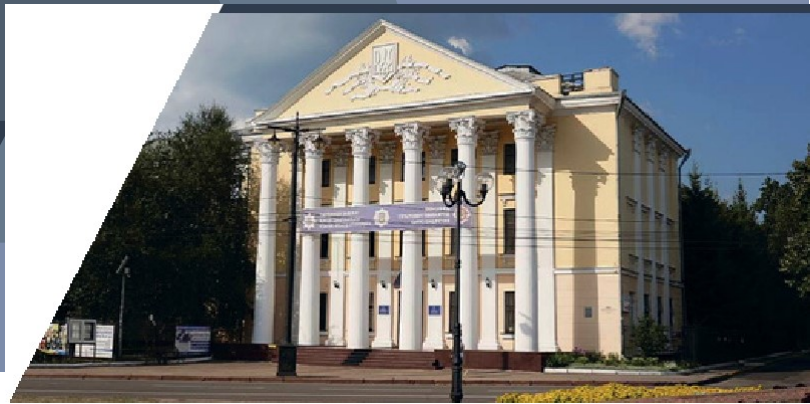

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ПРИВАТНО – ПРАВОВІ ТА
ПУБЛІЧНО – ПРАВОВІ
ВІДНОСИНИ: МОДЕРНІЗАЦІЯ
РОЗВИТКУ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

18 жовтня 2024 року

**ДОНЕЦЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**«ПРИВАТНО – ПРАВОВІ ТА ПУБЛІЧНО – ПРАВОВІ
ВІДНОСИНИ: МОДЕРНІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ»**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО – ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

18 жовтня 2024 року

м. Кропивницький

Редакційна колегія:

голова редакційної колегії – декан факультету № 4 Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент БУГА Володимир

заступник голови редакційної колегії – заступник декана з освітньої та науково-дослідної роботи факультету № 4 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент – СЕМЕНИШИНА-ФІГОЛЬ Богдана

члени редакційної колегії:

завідувач кафедри цивільного, трудового права та права соціального забезпечення факультету № 4 Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор КОЛЄСНИК Тетяна;

завідувач кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління факультету № 4 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук КОНАРСВА Ганна;

завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки факультету № 4 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент ВАСИЛЬЄВ Сергій;

доцент кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління факультету № 4 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент КОМІСАРЧУК Руслан

Приватно-правові та публічно-правові відносини: модернізація розвитку в умовах воєнного стану: збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 18 жовтня 2024 року). Кропивницький: ДонДУВС, 2024. 494 с.

Збірник містить тези доповідей учасників I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Приватно-правові та публічно-правові відносини: модернізація розвитку в умовах воєнного стану», яка відбулася 18 жовтня 2024 року на базі Донецького державного університету внутрішніх справ. Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників закладів освіти й наукових установ, здобувачів вищої освіти юридичного і правоохоронного напрямів, а також на тих, хто цікавиться питаннями забезпечення публічної безпеки і порядку; застосування кримінального, адміністративного та трудового законодавства; законодавчого регулювання військових і територіальних формувань, реалізації прав людини у діяльності правоохоронних органів.

Матеріали збірника опубліковані в авторській редакції.

ЗМІСТ

ВСТУПНА ПРОМОВА РЕКТОР ДОНЕЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ, ДОКТОРА ЮРИДИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА, ЗАСЛУЖЕНОГО ЮРИСТА УКРАЇНИ, ПОЛКОВНИКА ПОЛІЦІЇ ВІТВИЦЬКОГО СЕРГІЯ	12
--	----

СЕКЦІЯ 1.

ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТРАНСФОРМАЦІЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ ПРИВАТНОГО ТА ПУБЛІЧНОГО ІНТЕРЕСУ

ДЕРЕВ'ЯНКО Богдан РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИВАНТНОПРАВОВИХ ТА ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ІНТЕРЕСІВ НАДАВАЧАМИ ПОСЛУГ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	14
СТЕПАНОВА Тетяна ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ ПРАВНИКІВ.....	17
КАРМАЗА Олександра РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИБОРЧОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ.....	19
КОРОСД Сергій ТРАНСФОРМАЦІЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	22
МАКСАКОВА Руслана ПОВНОВАЖЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.....	25
МАРЧЕНКО Володимир ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В УКРАЇНІ.....	27
НАДЬОН Вікторія, ІЛЬЧЕНКО Іван ПРОБЛЕМИ СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ НА УТРИМАННЯ ОДНОГО ІЗ ПОДРУЖЖЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	29
СОБАКАРЬ Андрій ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.....	32
МАКОВІЙ Віктор ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРИВАТНИХ ВІДНОСИН КРИЗЬ ПРИЗМУ ПУБЛІЧНОГО ІНТЕРЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	35
НЕСТЕРЦОВА-СОБАКАРЬ Олександра СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	37
ДОМБРОВСЬКА Алла ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО УКРАЇНИ.....	40
ІЛЬКІВ Наталія ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ТОРГІВЛІ КВОТАМИ НА ВИКИДИ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ.....	42
ЛОПАТЧЕНКО Інна, БАТИР Юрій ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ.....	45
ПОЛЩУК Марина ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ СПЛАТИ АЛІМЕНТІВ НА ДИТИНУ, У ВИПАДКУ ЗНАХОДЖЕННЯ БАТЬКІВ ЗА КОРДОНОМ.....	48
САРАНОВ Сергій ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РІВНЯ ВІЙСЬКОВОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ФРАНЦІЇ ЧАСІВ КАРДИНАЛА РІШЕЛЬЄ.....	50
СОКОЛ Марія ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ТА ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ НА НЕВИТРЕБУВАНУ ЗЕМЕЛЬНУ ЧАСТКУ (ПАЙ).....	52
ГОРОБЕЦЬ Надія ОСОБЛИВОСТІ ОТРИМАННЯ, ПЕРЕДАЧІ ТА ОБЛІКУ МІЖНАРОДНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ СИЛ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ УКРАЇНИ.....	54
ЧЕРКУНОВ Олександр, КАРАБІН Тетяна ЕВОЛЮЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В МИТНИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ.....	57
ГУРТОВА Ксенія ВИДИ ЗЛОВЖИВАНЬ ПРАВОМ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ.....	60
БЕССОНОВ Олександр ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ» ЯК ПЕРЕДУМОВА ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ У ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ.....	62

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРИВАТНИХ ВІДНОСИН КРІЗЬ ПРИЗМУ ПУБЛІЧНОГО ІНТЕРЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах сьогодення екзистенціальні загрози різного генезу створюють передумови до формування широкого спектру суспільних інституцій, які забезпечують подолання негативних наслідків таких явищ. Право у множині подібних конструкцій займає чи не найбільш визначне місце, що пов'язано з його функціональним призначенням – упорядкування суспільних відносин через вживлення механізмів гармонізації приватних та публічних потреб з метою досягнення суспільного правопорядку й сталого та прогресивного розвитку людської спільноти.

Приватне право в умовах воєнного стану покликане створити більш принагідні умови для реалізації змісту відповідних суспільних відносин, що забезпечують формування соціально-економічного та правового поля для задоволення передусім приватних інтересів, які являються формою виразу відповідних потреб людини. Разом з тим, наведені явища, з урахуванням загроз, в питомій вазі проектуються на задоволення публічного інтересу шляхом забезпечення незалежності української держави, цементування публічного правопорядку.

В умовах воєнного стану важко виділити ті чи інші права та свободи людини, які входять до змісту приватних відносин та найбільше страждають від впливу наведених негативних факторів, оскільки комплексно ці явища мають вплив на всі складові правосуб'єктності фізичної особи, однак щодо деяких з них варто зупинитись докладніше.

У контексті предмету дослідження, вочевидь, необхідно звернути увагу саме на обмеження прав і свобод учасників цивільних правовідносин саме через їх темпоральну складову.

Наявність екстраординарних обставин, які створюють перешкоди у здійсненні цивільних прав та виконанні цивільних обов'язків на прикладі умов воєнного стану, стає перепорою у належній реалізації змісту цивільних правовідносин, що аж ніяким чином не сприяє загальному суспільному порядку та нівелює цінності правової держави. Саме тому зазначені події сприяли внесенню змін до цивільного законодавства, у тому числі й щодо темпоральних величин. Так, 15 березня 2022 року Верховною радою України до ЦК України були внесені відповідні зміни, а саме щодо темпоральних меж здійснення права: 1) на пред'явлення вимоги до суду про захист цивільного права або інтересу (позовна давність), притому як загальної, так і спеціальної; 2) на реалізацію права переважної купівлі частки у праві спільної часткової власності; 3) у змісті відносин поруки; 4) на оскарження дій виконавця заповіту.

Наведені зміни носять дещо несистемний, винятковий та епізодичний характер, що пов'язано з екстраординарністю самої події воєнного стану. Тому,

вочевидь, доречно було б запропонувати дещо інший варіант змін до ЦК України в частині загальних положень про темпоральні обмеження змісту цивільних правовідносин у зв'язку з введенням правового режиму воєнного стану, а саме. Статтю 254 доповнити частиною шостою відповідного змісту, в межах якого детермінувати особливості часових меж: 1) невикористання певних речових прав; 2) змісту договору загалом; 3) змісту окремих видів договірних зобов'язань. Відповідним чином необхідно було б запропонувати також і зміни до статті 263 ЦК України в частині доповнення окремими підставами щодо зупинення перебігу строку позовної давності для осіб, які є позивачами або відповідачами із числа суб'єктів, що проходять службу у невійськових формуваннях та здійснюють відсіч та стримування збройної агресії РФ або інших держав проти України у період дії воєнного стану, а також щодо зупинення перебігу строку позовної давності у разі введення на території України або в окремих її місцевостях правового режиму воєнного чи надзвичайного стану.

Проектуючи викладене у площину представницьких відносин необхідно зазначити наступне. Дослідження законодавства в цій частині, зокрема постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану», свідчить про численні редакційні зміни останньої, які не усунули певну колізійність нормативних приписів. Серед таких наявна неоднозначність у використаних термінах. Так, наприклад, некоректним є використання в якості синонімів понять «особливості» та «заборона», оскільки другий термін скоріше може розглядатись в якості способу прояву першого, на прикладі виняткових положень посвідчення довіреностей у спрощеному вигляді та з відходженням від загальноприйнятого порядку або ж вилучення з переліку відповідних нотаріальних дій певного кола довіреностей взагалі. Наявні певні недолугості правового режиму посвідчення довіреностей та правочинів через довірителя з огляду на ряд умов правовстановлюючого та правоприпиняючого характеру.

Наявна судова практика щодо застосування наведених особливостей процедури посвідчення довіреностей та правочинів, що ґрунтуються на повноваженнях довірителя, свідчать про наявні випадки некоректного сприйняття відповідного нормативного матеріалу (постанова Одеського апеляційного суду від 01 лютого 2023 року у справі № 947/15160/22).

Загалом право на житло, як відповідне повноваження фізичної особи, розглядається у праві в конституційно-правовій та цивільно-правовій площині. З урахуванням наявних досліджень варто дійти висновку, що оскільки право на житло закріплено у конституційних нормах й забезпечує природне існування людини в сукупності визначених особистих немайнових прав, регламентованих книгою 2 ЦК України, а Конституція України, книга 3 та 5 ЦК України надає можливість говорити й про майнову ознаку цього права, то вочевидь треба погодитись з комплексною його сутністю.

Правовий механізм обмеження прав фізичної особи в умовах воєнного стану безпосередньо відображений у ст. 64 Конституції України та Законі. Згідно ст. 20 останнього нормативно-правового акту на розвиток положень вказаної статті Конституції України встановлені виключення щодо низки прав і свобод

людини, які обмеженню не підлягають, в числі останніх також і закріплене ст. 47 Конституції України право на житло. Саме ч. 2 цієї статті Конституції України дає можливість позбавлення права на житло лише на підставі закону за рішенням суду, що не надає можливості застосувати ст. 353 ЦК України щодо ревізії житла як різновиду припинення права власності без відповідного рішення суду. У контексті наведеного слушним є висновок Європейського суду з прав людини (далі - ЄСПЛ) [від 13 вересня 2005 року у справі «Іванова проти України»](#), згідно якого позбавлення власності може бути виправдане лише в тому випадку, якщо наявно, *inter alia*, що воно здійснене «у інтересах суспільства» і «відповідно до вимог, передбачених законом». Більше того, наведене повинно бути досягнуто шляхом «справедливого балансу» між вимогами загального інтересу суспільства і вимогами захисту основних прав осіб.

З викладеного необхідно дійти висновку, що право на житло, як невід'ємне право людини, ніяким чином не може бути обмеженим в межах наведених екстраординарних обставин, а питання позбавлення права на житло може бути реалізованим у суворій відповідності із законодавством за рішенням суду. Спеціальна ж процедура вилучення майна в умовах воєнного стану до житла не застосовується, що віднайшло відображення у правозастосовній практиці міжнародних судових інстанцій.

Таким чином, трансформація приватних відносин крізь призму публічного інтересу в умовах воєнного стану забезпечується завдяки механізму обмеження приватних прав, зокрема темпорального характеру, у відносинах представництва та щодо житла, через звуження меж їх здійснення, що не пов'язано з виникненням будь-яких додаткових прав у інших осіб, який має бути визначений саме чинним цивільним законодавством.

НЕСТЕРЦОВА-СОБАКАРЬ Олександра

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ

СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

В умовах функціонування інституту цивільного права однією з гарантій прав і свобод учасників цивільних правовідносин є належний правовий захист. Ефективність захисту прав та інтересів залежить від багатьох чинників, основним серед яких виступає судовий захист. Слід звернути увагу та той факт, що держава на сучасному етапі свого розвитку характеризується прагненням забезпечити максимальну реалізацію та, безумовно, судовий захист прав та свобод людини і громадянина. Судовий захист об'єктивно обумовлений потребам забезпечення правового порядку в державі. Суд як орган державної влади, посідає важливе місце у системі захисту цивільних прав. Зокрема, цивільні права мають основоположне значення як для окремої особи, так і в цілому для реалізації правопорядку в суспільстві. Судовий захист цивільних прав та інтересів є ключовим елементом побудови цивільного права, який

характеризується складною структурою та реального впровадження й дотримання принципу верховенства права. Доцільно також додати, що входження держави в європейський простір викликає потребу ефективності судового захисту цивільних прав та законних інтересів, що є однією з умов дієвості механізму цивільно-правового регулювання.

Відтак, судова форма щодо захисту порушених, невизнаних чи оспорюваних цивільних прав та законних інтересів вважається універсальною і найбільш ефективною. У зв'язку з цим загострюється актуальність дослідження судового захисту цивільних прав як гарантування на законодавчому рівні прав і свобод людини та громадянина. З огляду на зазначене метою дослідження є поглиблене вивчення основних питань, які стосуються характеристики судового захисту цивільних прав особи на законодавчому рівні.

Питання функціонування судової системи, а саме здійснення правосуддя у сфері цивільного права становить науковий інтерес. Визначення правової природи судового захисту цивільних прав учасників правовідносин було і є предметом багатьох досліджень. У науковій літературі існують різні підходи до розуміння змісту і сутності судового захисту цивільних прав. Проте переважно вчені висловлюють тезу про те, що цивільне правосуддя має соціальну природу, яка проявляється насамперед у його доступності для громадян. З-поміж основних індикаторів доступності правосуддя вони називають практику необмеженої судової юрисдикції, незалежні судові процедури, безперешкодний доступ до суду, оптимальні строки розгляду справ [1, с. 14]. Тож судовий захист нами трактується як найвища гарантія забезпечення прав і законних інтересів особи, цивільна процесуальна діяльність має соціальний характер, що орієнтований насамперед на людину, її права й інтереси, що потребують захисту. А тому, важливо наголосити що соціальна природа цивільного правосуддя полягає насамперед у виявленні доступності для громадян.

Варто зазначити, що вчені під поняттям цивільно-правового захисту пропонують розуміти передбачені законом вид і міру обов'язкового або обов'язково можливого впливу на суспільні відносини, які зазнали протиправного впливу, з нарахуванням відновлення пошкодженого, невідомого чи оспореного права [2, с. 356]. Підкріплюючи цю думку, варто наголосити, що питання захисту судом цивільних прав та інтересів залишається вкрай гострим, оскільки відсутність належного правового врегулювання та суперечність окремих положень чинного законодавства породжує багато проблем у застосуванні передбачених указаними нормами способів захисту, що здебільшого позбавляє їх ефективності й істотно ускладнює здійснення судом захисту порушених цивільних прав та інтересів учасників спірних правовідносин [3, с. 98]. Таким чином, мета цивільного судочинства розглядається у контексті захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав чи інтересів учасників правовідносин, а завданням судочинства є справедливий та неупереджений розгляд та вирішення цивільних справ.

Однією з гарантій забезпечення захисту прав та інтересів особи є закріплення права на судовий захист на законодавчому рівні. Основним, первинним джерелом забезпечення прав особистості є Конституція України.

Саме Конституція України є гарантією справедливого судочинства. Так, відповідно до статті 55 Конституції України: «Права і свободи людини і громадянина захищаються судом» [4]. Загалом, чинне законодавство України не містить визначення поняття права на судовий захист. Однак, в статті 7 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» зазначається, що кожному гарантується захист його прав, свобод та законних інтересів незалежним і безстороннім судом, утвореним відповідно до закону [5]. Отже, на законодавчому рівні закріплено, що кожен має право захистити свої права та законні інтереси судом. Тобто право на захист має кожний учасник цивільних відносин, а суд не може відмовити у правосудді. Чинне законодавство України розкриває сутність поняття право на судовий захист саме через систему складових за допомогою якої стає можливою ця реалізація права на захист цивільних прав особи.

Ключовими елементами в системі захисту цивільних прав і свобод людини та громадянина є стаття 16 Цивільного Кодексу України, у якій зазначено, що кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу [6]. У системі захисту цивільних прав та інтересів головну роль відіграють також завдання цивільного судочинства, передбачені статтею 2 Цивільного процесуального кодексу України, а саме: завданнями цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави [7].

Таким чином, наведене дає змогу зробити висновок, що сьогодні значний інтерес становить й забезпечує стабільність цивільних правовідносин належний судовий захист прав та інтересів кожної особи. Судова влада України відіграє важливу роль, що полягає у наділенні функцією гарантування та захисту прав особи у цивільному судочинстві. Аналіз юридичної літератури дає підстави стверджувати, що право особи на судовий захист цивільних прав – це складне досліджуване явище. Однак, існують різні погляди на сутність та зміст права на судовий розгляд. Саме тому питання судового захисту цивільних прав досі залишається актуальним. Зокрема, право на судовий захист має особливий статус, який закріплюється й обґрунтовується як положеннями Конституції України та Цивільним кодексом України, так і іншими нормативно-правовими актами. Саме тому, судовий захист є складовою правового принципу судового захисту, що має свою правову природу та свої особливості регулювання у цивільному праві.

Список використаних джерел:

1. Боднар Т. Деякі аспекти захисту цивільних прав при зміні і припиненні договірних зобов'язань. *Право України*. 2014. № 2. С. 171–179.
2. Скакун О.Ф. Теорія права і держави, 4-те видання: підручник: Алерта, 2016. Ст. 524.

3. Самілик Л.О., Головченко Л.В Судовий захист цивільних прав у соціальній державі. Судова практика. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. № 5. С. 97-102

4. Конституція України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4348>

5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 року. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 31, ст.545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

6. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

7. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 40-41, 42, ст.492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

ДОМБРОВСЬКА Алла

кандидат юридичних наук, доцент кафедри патентознавства та основ правозастосовної діяльності Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО УКРАЇНИ

2 грудня 2020 року Кабінет Міністрів України схвалив «Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні» [1]. Цей документ визначає пріоритетні напрями і основні завдання розвитку технологій ШІ в Україні, але не вирішує конкретних правових питань його застосування в господарській діяльності.

Штучний інтелект (ШІ) стрімко розвивається і знаходить застосування у різних сферах життя, включаючи господарсько-правові відносини. Однак, впровадження ШІ в Україні стикається з рядом проблем, які потребують вирішення на законодавчому та практичному рівнях.

Одним із основних викликів, з якими стикається Україна, є відсутність комплексної нормативно-правової бази для використання ШІ в господарському праві. Такі види економічної діяльності, як торгівля, конкуренція, інтелектуальна власність і фінансові послуги, все більше залежать від технологій ШІ, але правова система не встигає за цими досягненнями. На даний момент в Україні відсутнє спеціальне законодавство, яке б регулювало використання ШІ в господарсько-правових відносинах. Це створює правову невизначеність та ускладнює впровадження ШІ-технологій.

Наприклад, у таких секторах, як фінанси чи електронна комерція, алгоритми ШІ використовуються для автоматизації рішень, пов'язаних із кредитами, ціноутворенням і маркетингом. Без чітких правових стандартів можуть виникнути суперечки щодо підзвітності, коли системи штучного інтелекту приймають упереджені рішення або дають несподівані економічні